

פרשת תצוה התשע"ט

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. שמות פרק כח,

(ד) ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת משבץ ומצנפת ואבנט ועשו בגדי-קדש לאהרן אחיה ולבגיו לכהנו-לי... (ו) ועשו את-האפד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁרָר מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב: (ז) שְׁתֵּי כְתֹפֶת חֲבֵרֹת יִהְיֶה-לּוֹ אֶל-שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֹבֵר: (ח) וְחֹשֶׁב אֲפָדָתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כַּמַּעֲשֵׂהוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁרָר: (ט) וְלִקְחֹת אֶת-שְׁתֵּי אַבְנֵי-שָׁהִם וּפְתַחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) שֵׁשֶׁה מְשֹׁמֵמִם עַל הָאָבֶן הָאֶחָת וְאֶת-שְׁמוֹת הַשָּׁשֶׁה הַנּוֹתָרִים עַל-הָאָבֶן הַשְּׁנִיית כְּתוּלְדָתָם: (יא) מַעֲשֵׂה חֹרֵשׁ אָבֶן פְּתוּחֵי חֹתֶם תַּפְתַּח אֶת-שְׁתֵּי הָאָבֶנִים עַל-שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסִּבַּת מְשִׁבְצוֹת זָהָב מַעֲשֵׂה אֲתָם: (יב) וְשִׁמְתָּ אֶת-שְׁתֵּי הָאָבֶנִים עַל כְּתֹפֶת הָאֲפָד אַבְנֵי זָכָרָן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִשָּׂא אֹהֶרֶן אֶת-שְׁמוֹתָם לְפָנָי ה' עַל-שְׁתֵּי כְתָפָיו לְזָכָרָן: ס

(כט) וְנִשָּׂא אֹהֶרֶן אֶת-שְׁמוֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל-לְבָבוֹ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ לְזָכָרָן לְפָנָי ה' תְּמִיד: (ל) וְנִתְּנָה אֶל-חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת-הָאוּרִים וְאֶת-הַתְּמָיִם וְהָיוּ עַל-לֵב אֹהֶרֶן בְּבָאוֹ לְפָנָי ה' וְנִשָּׂא אֹהֶרֶן אֶת-מִשְׁפָּט בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל-לְבָבוֹ לְפָנָי ה' תְּמִיד: ס

(לו) וְעִשִׂית אֵיץ זָהָב טְהוֹר וּפְתַחְתָּ עָלָיו פְּתוּחֵי חֹתֶם קֹדֶשׁ לָה': (לז) וְשִׁמְתָּ אֹתוֹ עַל-פְּתִיל תְּכֵלֶת וְהָיָה עַל-הַמְּצַנְפֹת אֶל-מֹול פְּנֵי-הַמְּצַנְפֹת יִהְיֶה: (לח) וְהָיָה עַל-מִצַּח אֹהֶרֶן וְנִשָּׂא אֹהֶרֶן אֶת-עֹנֵן הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל-מִתְנַת קֹדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל-מִצַּח תְּמִיד לְרִצּוֹן לָהֶם לְפָנָי ה': (לט) וּשְׂבֻצַת הַכְּתָנֹת שֵׁשׁ וְעִשִׂית מְצַנְפֹת שֵׁשׁ וְאַבְנֵט מַעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה רָקִים: (מ) וְלְבָנֵי אֹהֶרֶן מַעֲשֵׂה כְתָנֹת וְעִשִׂית לָהֶם אַבְנֵטִים וּמַגְבְּעוֹת מַעֲשֵׂה לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתַפְאֲרָתָם: (מא) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם אֶת-אֹהֶרֶן אַחִיד וְאֶת-בְּנָיו אִתּוֹ וּמִשְׁחָתָם אֹתָם וּמִלֵּאת אֶת-יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְכִהְנִי לִי: (מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מְכַסֵּי-יָד לְכַסּוֹת בְּשָׂר עַרְוָה מִמִּתְנִים וְעַד-יָרְכָבִים יִהְיוּ: (מג) וְהָיוּ עַל-אֹהֶרֶן וְעַל-בְּנָיו בְּבָאֵם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד אוֹ בְּגִשְׁתֶּם אֶל-הַמִּזְבֵּחַ לְשִׁרְתָּ בַקֹּדֶשׁ וְלֹא-יִשָּׂאוּ עוֹן וּמָתוּ חֲקַת עוֹלָם לֹו וְלִזְרָעוֹ אַחֲרָיו: ס

2. שמות פרק כט, לז-מו

(לז) שְׂבֻעַת יָמִים תִּכְפַּר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים כָּל-הַנִּגְעַע בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ: ס (לח) וְזֶה אֲשֶׁר מַעֲשֵׂה עַל-הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׂים בְּנֵי-שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם תְּמִיד: (לט) אֶת-הַכֹּבֶשׂ הָאֶחָד מַעֲשֵׂה בַבֶּקֶר וְאֵת הַכֹּבֶשׂ הַשְּׁנִי מַעֲשֵׂה בֵּין הָעֲרֵבִים: (מ) וְעֹשֶׂרֶן סֹלֶת בְּלוּל בְּשֶׁמֶן כְּתִית רְבַע הַהֵיזֵן וְגֹסֶד רְבִיעֵת הַהֵיזֵן גִּזֹּן לְכֹבֶשׂ הָאֶחָד: (מא) וְאֵת הַכֹּבֶשׂ הַשְּׁנִי מַעֲשֵׂה בֵּין הָעֲרֵבִים כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וּכְנֹסֶפֶה מַעֲשֵׂה-לֶה לְרִיחַ נִיחֹם אִשָּׁה לָה': (מב) עֲלֵת תְּמִיד לְדֹרְתֵיכֶם פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לְפָנָי ה' אֲשֶׁר אֲנִיעַד לָכֶם שְׁמָה לְדַבַּר אֱלֹהִים שָׁם: (מג) וְנִעַדְתִּי שְׁמָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בְּכַבְדִּי: (מד) וְקִדַּשְׁתִּי אֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-אֹהֶרֶן וְאֶת-בְּנָיו אֲקַדֶּשׁ לְכַהֵן לִי: (מה) וְשִׁכַּנְתִּי בְּחוּף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִיָּיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים: (מו) וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשִׁכְנֵי בְּתוֹכָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם: פ

3. שמות פרק ל, א-י

(א) וְעִשִׂית מִזְבֵּחַ מִקְטָר קְטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים מַעֲשֵׂה אֹתוֹ: (ב) אֲמָה אַרְכּוֹ וְאֲמָה רַחְבּוֹ רְבֹוע יִהְיֶה וְאֲמָתִים קִמְתּוֹ מִמֶּנּוּ קִרְנֹתָיו: (ג) וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב וְאֶת-קִירְתָּיו סָבִיב וְאֶת-קִרְנֹתָיו וְעִשִׂית לּוֹ זָר וְזָהָב סָבִיב: (ד) וְשְׁתֵּי טַבְעֹת זָהָב מַעֲשֵׂה-לּוֹ מִתַּחַת לְזָרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו מַעֲשֵׂה עַל-שְׁנֵי צַדָּיו וְהָיָה לְבָתִּים לְבָדִים לְעֹשֶׂת אֹתוֹ בְּהֵמָה: (ה) וְעִשִׂית אֶת-הַבָּדִים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב: (ו) וְנִתְּנָה אֹתוֹ לְפָנֵי הַפָּרְכָת אֲשֶׁר עַל-אֶרֶן הָעֵדוּת לְפָנֵי הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת אֲשֶׁר אֲנִיעַד לָךְ שְׁמָה: (ז) וְהַקְטִיר עָלָיו אֹהֶרֶן קְטֹרֶת סָמִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר בְּהִיטִיבֹו אֶת-הַנֶּחֱרֵת יִקְטִירָנָה: (ח) וּבְהֵעֲלִית אֹהֶרֶן אֶת-הַנֶּחֱרֵת בֵּין הָעֲרֵבִים יִקְטִירָנָה קְטֹרֶת תְּמִיד לְפָנָי ה' לְדֹרְתֵיכֶם: (ט) לֹא-תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְגֹסֶד לֹא תִסְכּוּ עָלָיו: (י) וְכִפֹּר אֹהֶרֶן עַל-קִרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדָּם חֲטָאת הַכֹּפָרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יִכְפֹּר עָלָיו לְדֹרְתֵיכֶם קֹדְשֵׁי-קֹדְשִׁים הוּא לָה': פ

4. רש"י שמות פרשת תצוה פרק כח פסוק יב

לזכרון - שִׁיָּהָא רוֹאָה הַקָּב"ה אֶת הַשְּׂבָטִים כְּתוֹבִים לְפָנָיו וְיִזְכֹּר צְדָקָתָם:

5. רשב"ם שמות פרק כח פסוק יב

אבני זכרון - כמו שאפרש לפנינו אצל ציץ שכתוב בו קודש ליי:

6. אבן עזרא הפירוש הקצר שמות פרק כח פסוק יב

(יב) וטעם זכרון - יתברר לך בסוד:

7. ספורנו שמות פרק כח פסוק יב

(יב) על שתי כתפיו לזכרון. להשיג רחמים על ישראל בזכותם:

8. אלשיך על שמות פרק כח פסוק יב

ושמת את שתי האבנים על כתפת האפד אבני זכרון לבני ישראל ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון. (יב):

הנה הלא כמו זר נחשב שהאפד יכפר על עבודה זרה, כי במקום שיש עבודה זרה שהמודה בה ככופר בכל התורה (רש"י במדבר טו כג) יהיה מקום לאפד לכפר או להגין, ומה גם שהרי בזמן החורבן לא הגין. לזה אמר ושמת כו'. והוא מאמר רבותינו ז"ל (עי' ירושלמי חגיגה א ז) ויתר הקדוש ברוך הוא על עבודה זרה כו' ולא ויתר על ביטול תורה. וזה ירמוז כאשר ושמת את שתי האבנים על כתפות כו', שיהיו שני לוחות אבנים שהוא עול תורה על כתפיהם אף שלא יקיימוה, כי אם שיהיו אבני זכרון לבני ישראל שילמדו בה שיזכירוה בפיהם, אז ונשא אהרן כו' לזכרון. מה שאין כן אם תהיה ביטול תורה שלא יועיל האפד:

9. תורת משה שמות פרק כח פסוק יב

ושמת את שתי האבנים על כתפות האפוד אבני זכרון לבני ישראל. ובאבני חשן כתיב לזכרון לפני ה', ולבסוף כתיב ונשא אהרן את משפט בני לפני ה' תמיד, היינו דאחז"ל (אבות פ"ב מ"ב) העוסקים עם הציבור יהיו עוסקים עמהם לשם שמים שזכות אבותם מסייעתם ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם, וה"נ אהרן שליח הציבור נושא על כתפיו י"ב השבטים לא השבטים הקדומים אלא י"ב שבטי ישראל משא כל העם על כתיפיו כל מחסורם עליו כמאן דטעין אכתפלי דמי', ואמנם לא בזכותו אלא זכות י"ב שבטי ישורון הראשונים וזכות אברהם יצחק ויעקב בחשן על לבו, באופן שעל כתפיו נושא זכרון לבני ישראל לאנשי הדור הזה ונכנס בזכות השבטים והאבות הראשונים זכרון לפני ה', שזכות אבותם מסייעתם ושוב מעלה עליו הכתוב כאלו הוא בעצמו עשה, ע"כ מסיים ונשא אהרן את משפט בני ישראל תלה הדבר בו לבד.

על שתי כתפיו לזכרון. בשלשה מקומות ה' לזכרון שמות ב"י, על לבו, ושנית על כתפיו, ואמנם קודש לה' על מצחו. רומז שמחשבת ב"י שבלב ואיברי מעשיהם ג"כ במשא בכתף המה קודש לה' השרוי במוח בנשמת ב"י, ואמנם נפש המעשיות הוא בכבד אצל אנשי העולם והלב למעלה ממנו שהמה מסורים בלבם, והיינו נשמע ואח"כ נעשה בהבנת הלב ואח"כ נעשה בנפש הכבד, ואמנם ישראל הקדימו נעשה לנשמע עבודת הקודש בכתף ישאו (במדבר ז' ט) למעלה מהלב ולבם מסור בידם קעט והכל קודש לה', וס' לדבר ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום (דברים ד' ד), כלכם ר"ת כ'בד ל'ב כ'תף מ'וה - ג' זכרונות אלו נגד תורה שהוא המוח, נביאים בחי' לב ומחשבה, וכתובים בחי' מעשה, ורמז שמ"ן זי"ת ז"ך ר"ת גי' שד"י, וס"ת תנ"ך. ולעומת ג' זכירות בתנ"ך הנ"ל, יש ג' מחיית עמלק בתנ"ך כדכתיב (משלי כ"ב כ) הלא כתבתי לך שלישים ולא רבעים בפ"ק דמגילה (ז' ע"א).

10. הכתב והקבלה שמות פרק כח פסוק יב

אבני זכרון. האבנים יזכירו את אהרן במחשבתו תמיד את בנ"י, וזה יועיל לו להגעת הנבואה לכל עת המצטרך:

על שתי כתפיו לזכרון. פירש"י שיהא רואה הקדוש ברוך הוא השבטים כתובים לפניו ויזכור צדקתם, והרע"ס כתב לזכרון, ולהשיג רחמים על ישראל בזכותם, ולקמן (פ' כ"ט) ונשא אהרן וגו' על לבו וגו' לפני ה' תמיד, כ' הרע"ס שיזכור ה' זכותם ויפקוד את בניהם לשלום בזכותם, והמ"ב כתב שם על לבו לפני ה', להתפלל עליהם בעבודתו; והוא יותר נכון ע"ד הפשט להרחיק את הדברים המזכירים במי שאין שכחה לפני כסא כבודו ית', ולהסב אותם אל האדם העלול מאד על השכחה והוא צריך לענינים המזכירים אותו תמיד, ועמ"ש בבהעלותך בפ' ונזכרתם לפני ה' א.

11. מלבי"ם שמות פרק כח פסוק יב

ושמת את שתי האבנים. ר"ל השימה מה ששימו אותם האומנים על כתפות האפוד שזה בא מצד ישראל, בזה יהיה אבני זכרון לבני ישראל, ר"ל שזה יורה על אחדות ישראל, שהגם שהם חלוקים לכמה שבטים ויש שבטים הפונים לימין שהם במעלה יותר ויש הפונים לשמאל, בכ"ז הם מתאחדים על כתפות אפוד אחד המחברם, ובמה שישא אהרן את שמותם זה יהיה לפני ה' לזכרון, להזכיר למעלה שמות השבטים שכולם מתאחדים ליחד ה' ביחוד שלם, וה' אחד מצד אחד וישראל גוי אחד בארץ, זה אבני זכרון לבני ישראל, וה' שמו אחד שהוא היחוד שבין ה' ובין ישראל עמו שזה על ידי שמו כמ"ש ומה תעשה לשמך הגדול המשותף בשמנו כמ"ש חז"ל, זה יתעורר ע"י נשיאת אהרן את שמותם לפני ה' להראות ששמותם משותף עם שמו של הקדוש ברוך הוא:

12. תרגום אונקלוס שמות פרק כט פסוק ט

(ט) ותזריז יתהון המינין אהרן ובנוהי ותתקין להון קובעין ותהי להון כהונתא לקים עלם ותקריב קורבנא דאהרן וקורבנא דבנוהי:

13. תרגום המיוחס ליונתן - תורה שמות פרק כט פסוק ט

(ט) ותטכס יתהון בקמורין לאהרן ובנוי ותכבוש להון כובעין ותהי להון כהונתא לקיים עלם ותקריב קורבנא דאהרן וקורבנא דבנוי:

14. רש"י שמות פרשת תצוה פרק כט פסוק ט

יד אהרן ויד בניו - (במילוי) כמנוי ופקדת הכהנה:

15. העמק דבר שמות פרק כט פסוק ט

(ט) ומלאת יד אהרן ויד בניו. שתחנך אותם שלא יתעלפו ויהיו ידיהם מלאות עבודה:

16. הכתב והקבלה שמות פרק כט פסוק ט

ומלאת. ע"י הדברים האלה (רש"י) כלומר ע"י לבישת הבגדים. וכמ"ש רש"י (לעיל כ"ח מ"א) כל מלוי ידים לשון חנוך כשנכנס לדבר להיות מוחזק בו, כשליט הממנה לאחד על פקידת דבר נותן לידו בית יד. ככה לבישת הבגדים לאהרן ולבניו היא דוגמת נתינת השליט בידו בית יד וכדומה, וכן פירש"י (לקמן כ"ט) למלא במ את ידם, ע"י הבגדים הוא מתלבש בכהונה גדולה. וכ"כ הרא"ם (באחרי ט"ו ל"ב) ואשר ימלא את ידו, הוא ע"י לבישת הבגדים (צד"ל) דלא כרא"ם כאן שכתב דמלוי ידים הם הקרבנות.

17. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טז עמוד א

איני והאמר רבי ענני ברבי ששון, למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות? לומר לה מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין. כתנת מכפרת על שפיכות דמים דכתיב, (בראשית כז¹) "ויטבלו את הכתנת בדם". מכנסים מכפרים על גילוי עריות, דכתיב, (שמות כח²) "ועשו להם מכנסים בד לכסות בשר ערוה", מצנפת מכפרת על גסי הרוח כדברי חגיגה, דאמר רבי חגיגה יבא דבר שפגובה ויכפר על מעשה גובה" אבנט מכפרת על הרהור הלב, אהיכא דאיתיה (דכתיב) (שם³) "והיה על לב אהרן). חושן מכפר על הדינין דכתיב, (שם⁴) "ועשית חושן משפט" אפוד מכפר על עבודת פוככים, דכתיב, (הושע ג⁵) "אין אפוד ותרפים". מעיל מכפר על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא יבא דבר שפגול ויכפר על מעשה הקול. ציץ מכפר על מעשה עזי פנים, כתיב הכא, (שמות כח⁶) "והנה על

¹ בראשית פרשת וישב פרק לז פסוק לא: ויקחו את כתנת יוסף וישחטו שער עזים ויטבלו את הכתנת בדם:

² שמות פרשת תצוה פרק כח פסוק מב: ועשה להם מכנסים בד לכסות בשר ערוה ממיתנים ועד ירכים יהיו:

³ שמות פרשת תצוה פרק כח פסוק ל: ונתת אל חושן המשפט את האורים ואת התמים והיו על לב אהרן

בבא לפני ה' ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד: o

⁴ שמות פרשת תצוה פרק כח פסוק טו: ועשית חושן משפט מעשה חשב כמעשה אפוד תעשנו זהב תכלת

וארגמן ותולעת שגל ושש משער תעשה אתו:

⁵ הושע פרק ג פסוק ד: כיו ימים רבים ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר ואין זבח ואין מצבה ואין אפוד

ותרפים:

⁶ שמות פרשת תצוה פרק כח פסוק לח: והנה על מצח אהרן ונשא אהרן את עונן הקדשים אשר יקדישו בני

ישראל לכל מתנת קדשיהם והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה':

מצח אהרן" וכתוב התם, (ירמיה ה') "ומצח אשה זונה הנה לה" לא קשׁיא הא דאֶהָנוּ מַעֲשׂוֹ מַעֲשִׂי מְעִיל מְכַפֵּר וְהָאֵמֵר רַבִּי סִימּוֹן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי, שְׁנֵי דְבָרִים לֹא מְצִינׁוּ לָהֶם בְּקַרְפָּנוֹת פְּפָרָה, בְּדָבָר אַחַר מְצִינׁוּ לָהֶם פְּפָרָה, בְּדָבָר אַחַר מְצִינׁוּ לָהֶם פְּפָרָה שְׁפִיכוֹת דְּמִים וּלְשׁוֹן הָרַע, שְׁפִיכוֹת דְּמִים בְּעֵגְלָה עָרוּפָה וּלְשׁוֹן הָרַע בְּקִטְרֵת, דְּתַנְיָא רַבִּי חֲנִינְיָא לְמַדְנׁוּ לְקִטְרֵת שְׁמִכְפֵּרֵת דְּכְתִיב, (במדבר יז') "וַיִּתֵּן אֶת הַקִּטְרֵת וַיְכַפֵּר עַל הָעָם" וְתַנְיָא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל עַל מָה קִטְרֵת מְכַפֵּרֵת? עַל לְשׁוֹן הָרַע. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְבֵא דְבָר שְׁבַחֲשָׁאֵי וַיְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה חַשָּׁאֵי קִשְׁיָא שְׁפִיכוֹת דְּמִים אש"ד קִשְׁיָא לְשׁוֹן הָרַע, אֵלֶּה"ר שְׁפִיכוֹת דְּמִים אֲשֵׁפִיכוֹת דְּמִים לֹא קִשְׁיָא הָא דִּינְדִיעַ מֵאֵן קִטְלִיהָ הָא דִּלָּא יְדִיעַ מֵאֵן קִטְלִיהָ דִּינְדִיעַ מֵאֵן קִטְלִיהָ בַר קִטְלָא הוּא בְּמִזִּיד וְלֹא אֲתָרוּ בֵּיהּ לְשׁוֹן הָרַע, אֲלִישׁוֹן הָרַע לֹא קִשְׁיָא הָא בְּצִינְעָא [טז ע"ב] הָא בְּפִרְקָאֵי:

18. רש"ר הירש שמות פרק כח

ולבסוף: ציץ מכפר על עזות פנים, ומשמעות המאמר הזה סתומה ביותר. מכל מקום נעיר בו הערה אחת: כל המידות שנזכרו עד כה, ושבגדי הכהונה מכפרים עליהן, הן מידות של ליקוי מוסרי מסוים, ואילו תכונת העזות יכולה לשמש מידה טובה או רעה. הדרגה הגבוהה ביותר של שלמות מוסרית צריכה עזות הנפש, כלומר אופי מוצק ואיתן, ואותה התכונה יכולה להביא את האדם גם אל תחתית התהום בחיי המוסר. יש עזות לה' ויש עזות לעזאזל, כפי שמלמדים אותנו שני שעירי יום הכפורים. מצחו של הכהן הגדול, כשהוא משוריין באצילה שבמתכות, מעמיד את דבר האמת של "קדש לה'" כמחאה כנגד כל דמיון - שוא הפוגם בטהרת המקדש. הציץ מקדש אפוא את מידת העזות - שבקדושה במלחמתה עם השוא והשקר. ושמה אין הציץ מכפר על עזות - פנים סתם, אלא על כל שימוש לרעה של מידה זו?

19. אברבנאל שמות פרק כח

וכן א"א שישא עונם אם היו בעלי מומין ולא ישא עונם גם כן אם היו המקריבים טמאים והית' טומאתם ידועה כי התורה הגבילה ענינם (א"ה נל"ח. ועון הקדשים נאמר ולא עון המקריבים ע"כ) ולכן ישאר שהעון שהי' הכהן מכפר עליו עם הציץ היה הטומאה בלתי ידועה כגון שנטמא המקריב בטומאת התהום שהוא בלתי ידועה לו ולא לזולתו וכן אם נטמא הקרבן ולא נודע לו עד שהקריב את אמוריו שהציץ מרצה עליו כמו על הטומאות שנאמר את עון הקדשים רוצה לומר ששגגת הקדשים הוא נושא אבל אינו נושא שגגת המקריבים. ואמר והיה על מצחו תמיד לפני י"י להגיד שבעבור שהציץ בא לרצות על עון הקדשים היה ראוי שיהי' על מצח אהרן בכל יום ויום כי הקרבנות היו קרבים בכל יום כדי שיתן את לבו להתפלל עליהם ולישא עונם תמיד. ויש מי שפירש ונשא אהרן את עון הקדשים שהי' הציץ מכפר על המחשבות הרעות. וכן המצנפת על האמונות הנפסדות ולכך הונח על הראש כי משם תצא הדעת והמחשבה.

⁷ ירמיהו פרק ג פסוק ג: וַיִּמְנְעוּ רַבְבִּים וּמִלְקוֹשׁ לֹא הָיָה וּמִצַּח אִשָּׁה זֹנָה הָיָה לָךְ מֵאֲנֵת הַכֶּלֶם:

⁸ במדבר פרשת קרח פרק יז פסוק יב: וַיִּקַּח אֶהָרֹן כַּאֲשֶׁר וַדָּבָר מִשֶּׁה וַיִּרְצֵ אֶל־תּוֹךְ הַקְּהָל וְהִנֵּה הַחַל הַנֶּגֶף בָּעַם וַיִּתֵּן אֶת־הַקִּטְרֵת וַיְכַפֵּר עַל־הָעָם: